

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

62. An hora secunda finita post meridiem, recitato Vespere, possit quis recitare Matutinum sequentis diei? Et quid est dicendum, quando Vesperæ in Quadragesima recitantur ante meridiem? Et quid, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

recitaret, & aliam partem socius, quæ loco suæ pro-

hæntis succedet; non audiret: Ergo.
10. Secundo sequeretur, surdum, satisfacere
præcepto dicendi officium diuinum; si recitaret
cum socio, quod est contra communem sententiam
Doctorem, vt videre est apud Trullench in Decal.
lib. 1. cap. 7. dub. 16. num. 6. Sanchez in opusc.
lib. 2. cap. 2. dub. 13. Escobar à Corro de horis
Can. quæst. 6. num. 5. 1. Faulstum de horis Can. 2. 238.
& alios.

11. Vade ex his patet responsio ad argumenta
Canonicis superius adducta, & ad primum, quod
non tenetur Sacerdos recitare suam partem cum in-
terna attentione; ergo neque tenebitur audire socij
partem cum interna attentione: Ergo non tenebitur
recitare.

12. Respondeo negando consequentiam, quia
secundum nostram sententiam probabilem Ecclesia
præcipit tantum recitationem externam religiosam
horarum Canonicarum sine interna attentione; Er-
go quis recitat cum socio, non audiendo illum,
non satisfacit præcepto, quia non dicit totum
officium, nam auditus, vt ait Castrus Palauus vbi
supra, loco prolationis succedit, ergo dicitur recita-
re, quæ socius recitat, quia illum audit. Ergo illum
non audiendo officium diuinum non perfoluit;
quando verò quis perfoluit horas Canonicas, licet
sine interna attentione, totum officium recitat,
quod ei præcipit Ecclesia. Ergo satisfacit præcepto,
quod non facit recitando cum socio, & illum non
audiendo, vt patet ex superius dictis.

13. Ad secundum argumentum respondeo cum
Suares de horis Can. lib. 4. cap. 7. num. 6. Valen-
tia tom. 2. disput. 6. quæst. 2. punct. 10. §. 4. Castro
Palau tom. 1. 117. disput. 2. punct. 3. num. 6. & alijs
quod est necessarium non sit te ipsum audire, est
tamen necessarium moraliter loquendo, verba ista
distinctè, & clarè proferre, vt te ipsum audire possis
vbi aliquid impedimentum adit, quia verba, quæ
audiri debent non possunt non videntur verba,
sed quidam motus in gutturo, seu inter dentes
facti, qui potius sunt inchoatio verborum quam
verba.

14. Ergo cum ita quis recitat officium Diuinum,
dicitur illud integre recitare, & pronuciare, quod
quidem non sequitur, quando recitat cum socio
illum non audiendo; quia medietatem tantum Of-
ficij ipse recitat, & alteram medietatem socij non
audit, cuius auditio (vt diximus) loco prolationis
succedit. Ergo cum non audit, non satisfacit præ-
cepto.

15. Dicendum est itaque, quod in primo casu
quando quis solus dicit officium pronuciatur verba,
licet non audiat, ergo satisfacit præcepto: præcep-
tum enim est pronuciandi, non audiendi; vt no-
tatur doctus Pater Vetricelli in quæst. moral. tractat. 5.
quæst. 5. num. 122. Bonacina de hor. Canon. disput. 1.
quæst. 3. punct. 1. num. 23. Azorius tit. 1. l. 10. cap. 11.
quæst. 4. & alij.

16. In secundo vero casu, quando recitat cum
socio, neque pronuciatur medietatem officij, quam
recitat socius, neque illum audit. Ergo nullo modo
satisfacit, quod præcepto satisfaciat. Est igitur dis-
tinctio in vtroque casu; Nam in primo casu quis
verbaliter cum Deo loquitur, licet non seipsum au-
diat. In secundo vero nec verbaliter loquitur, nec
seipsum audit. Ergo oratio non efficitur communis;
sententiam præter Doctores citatos, tenet post hæc
scripta vilius P. Stephanus Batinus in praxi benefi-
centia disputat. 13. quæst. 19. & ex eadem Societa-
tibus, quæ tempore Doctorum hominum est,

Pater Tamburinus in Decal. part. 1. lib. 2. cap. 5. §. 4.
num. 10. & 11. qui nominatim citans Catamuclem,
noluit suam sententiam approbare; sed alijs iudi-
candum remisit.

RESOL. LXI.

In qua hora possit quis dicere Matutinum sequentis
diei? Ex p. 2. tract. 12. Ref. 19.

§. 1. Respondeo communiter ab hora quarta
post meridiem. Et ita docet Filliuc. tom. 2.
tractat. 23. capit. 8. numer. 275 vbi ita ait: Quo-
libet tempore dici potest Matutinum ab hora
quarta post meridiem, quæ Vere, & Autumnus;
hoc est, Martio & Aprilis in Verge; Septembri &
Octobri in Autumnus, coincidit cum hora vige-
sima prima horologij solaris, vel artificialis. Estate
autem, hoc est, Maio, Iunio, Iulio, & Augusto est
hora vicesima cum dimidia plus minus. Hyeme de-
nique, hoc est, mense Nouembri, Decembri, Ianu-
uario & Februario est circa vicesimamprimam
cum dimidia. Gavantus verò in com. ad Rubr.
Missi. tom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 6. num. 6. Barbosa in
collect. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 1. num. 5. & Hen-
riq. lib. 9. cap. 24. num. 7. in Glossa, lit. P. putant ab
hora tertia post meridiem Matutinum sequentis diei
perfolui posse; sed hoc non approbat Villalobos in
summ. tom. 1. tract. 24. dub. 12. num. 5. Non reticebo
tamen, Molset. in summ. tom. 1. tract. 5. cap. 1. n. 59.
& Fabrum de sacram. Ordinis, cap. 24. quæst. 1.
disput. 1. num. 148. docere post horam vicesimam,
posse aliquem recitare Matutinum vna cum Lau-
dibus Officij diei crastinæ: vnde secundum illos,
præceptum recitandi Officium Diuinum, incipit à
vespere huius diei vsque ad mediam noctem diei
crastinæ.

Sup. conten-
to in hac
Ref. vsque
annot. seq.
lege doctri-
nam §. 1. Re-
fol. 1. not.
seq. signan-
ter in fine
dicti §. &
magis late
in 2. Ref. di-
ctæ not. à
principio.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in Ref.
64. in princi-
pio, sed lege
ibi pro hora
secunda §. sed
si ad mediu,
à vers. & plus
addit. &
alias Refol.
eius not. &
in Ref. seq.
&c.

RESOL. LXII.

An hora secunda finita post meridiem, recitato Ves-
pere, possit statim quis recitare Matutinum sequen-
tis diei?

Et quid est dicendum, quando Vespera in Quadragesi-
ma recitatur ante meridiem?

Et quid, quando quis recitat hora secunda post meri-
diem Matutinum sequentis diei, si nondum recita-
uerit Vesperas, & Completorium diei hodiernæ?

Et an hora competens persoluenda omnes Horas debeat
sumi punctualiter, vel parum ante Horam præ-
fixam Chori, vel parum post?

Et an hoc parum ante, vel post sit dimidia hora, aut
tres quadrantes, & ad summum vnica hora?

Et an sit immunis à culpa Scholasticus, si differat Ho-
ras in vespertinum tempus? Ex part. 4. tractat. 4. &
Misc. Ref. 9.

§. 1. Afirmatiuam sententiam probabilem esse
puto, pro qua alibi adduxi Fabrum &
Molsetium quatenus dicunt posse recitari hora 20.
quæ aliquando est secunda post meridiem; quibus
nunc addo Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 38.
num. 4. loquentem expressè de hora secunda, & an-
te omnes Matutinum Ledelinam in 2. 4. q. 16. art. 5.
dub. 1. vbi sic ait: Si preces horarie sunt dicendæ
priuatim à personis priuatis, absque peccato mortali
possunt dici à vespere vnus diei vsque ad mediam
noctem sequentis diei, hac lege quòd in vespere
prioris diei solum dicatur Officium matutinum, alia
verò

Alibi in Re-
sol. præcio-
ta prope fi-
nem, & infra
in Ref. 64. §.
sed si ad me-
diu, à vers. &
& plus ad-
dit. & in ref.
66. §. penult.
prope fine.
vers. Assen-
tor; & in
Ref. 72. §.
Non de-hi-
sed in Ref. 6

& 4. Vnius annos hanc opinio extenditur ad horam secundam.

Sup. hoc in Ref. 4. not. praeferit, & in eodem §. ad fin. 5.

Sup. hoc in Ref. seq.

Sup. hoc in Ref. praeterita, & in aliis eius prima not. Et pro contento in hoc §. Nota sum infra in Ref. sol. 64. §. vlt. ad medium, à vers. E. bien, & in aliis eius not. & si gnauerit in 3. Ref. Sup. hoc infra in Ref. 73. §. Sed si in e. ne.

yejō preces die sequenti dicantur vsque ad mediam noctem. Ita ille. Et Sanchez notat hanc sententiam tenere etiam aliquos recentiores Magistros, quorū quidam addidit, quod si quis post medium diem hodiernum recitaret Matutinum diei crastinae, saltem in Quadragesima, vbi Vesperae dicuntur ante prandium, videtur iam incepisse dies sequens, & in rigore non videtur obligandus ad mortale, neque ad iterum recitandum. Notat etiam Sanchez hanc opinionem esse veram, licet quis quando recitat hora secunda post Meridiem Matutinum, nōdum recitasset Vesperas, & completorium diei hodiernae, adhuc enim non esset peccatum mortale, quia illa peruersio horae non videtur grauis, & horarum ordinem absque causa peruertere, tantum est veniale, & hoc docuisse praefatos Magistros testatur, licet Turrecremata, Vignerius, & Nauarrus penes ipsum Sanchez videantur docere, necesse esse, vt possint recitari matutinae preces diei sequentis, quod sint iam recitatae Vesperae, & Completorium diei praecedentis, quia non videtur incipere dies sequens hodie vespere, nisi pensum horarum hodiernum sit iam integrè persolutum, sed sententia Sanchez probabilitate non caret. Non viceam tamen hic adnotare, Oluerium Bonarium de Horis Can. lib. 2. cap. 30. num. 23. docere quod etiam ex sententia D. Thomae quodlib. 5. art. 28. Matutinum potest legi pridie post dictum Completorium, sed hoc ille explicat, scilicet hora quarta pomeridiana, vel etiam ad medium quartae.

2. Notandum est hic obiter ad tollendam etiam culpam venialem, quod hora competens persoluendi omnes Horas non debet sumi punctualiter sed debet sumi cum amplitudine, vel parum ante Horam praefixam Chori, vel parum post recitauerit, censetur tempore competenti recitare: Ita Sanchez. loc. cit. dub. 35. num. 5. vbi existimat cum quodam docto recentiore Magistro, hoc parum post, vel parum ante, esse dimidiam horam, aut tres quadrantes, & ad summum vnicam horam ante, vel post.

3. Nota etiam cum eodem Sanchez dub. 36. num. 3. esse causam iustam, & à culpa immunem, si scholasticus differat Horas in Vespertinum tempus, eo quod matutinum est aptum studio, non autem vespertinum.

RESOL. LXIII.

An si aliquis recitet Matutinum sequentis diei, antequam Officium illius diei persolutum fuerit, peccet mortalius, & non satisfaciatur praecipio: Ex p. 2. ut. 12. Ref. 15.

Sup. hoc in Ref. praeterita §. 1. ad medium, à vers. Notat.

§. 1. Quidam olim affirmatiue respondit, sed nescio qua ratione: nam ita faciens peccat quidem venialiter; quia inuertit ordinem vtriusque Officij: sed substantiam praecipii omnino adimplere dicendum est. Et ita docet Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 4. dub. 13. num. 1. Vasquez Opusc. de benefic. c. 4. §. 1. art. 2. n. 66. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 24. n. 3. & Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 12. num. 166. cum aliis.

RESOL. LXIV.

An sit culpa venialis recitare Matutinum, & Laudes absque iusta causa hora tertia, vel quarta post meridiem? Et an non requiratur alia iusta causa praeter consuetudinem?

Et an Matutinum cum Laudibus possit recitari hora secunda post meridiem? Et an sit culpa venialis recitare Officium primum extra tempora, & horas praescriptas? Ex parte 10. tractatu 16. & Miscel. 6. Resoludone 47. alias 46.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Suarez, Philiarchus & Fillucius, quos citat & sequitur Bonacina tract. de Horis Can. dist. 1. q. p. m. c. l. num. 10. Cui addde Gauantum tom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 6. num. 6.

2. Sed si haec opinio esset vera, multa peccata venialia committerentur, ideo ego puto ad recitandum Matutinum non requiri iustam causam, praeter consuetudinem, & ita tenet sapientissimus, & amabilissimus Caramuel in Theol. Regular. dist. 114. n. 14. 19. quia consuetudo praualuit, & eius vi hodie potest fieri quod olim non poterat; atqui consuetudo legendi matutinas hora secunda, aut tertia vespertina non est inducta ab habentibus rationalem causam, & à plurimis, vt certum est, sine causa aliqua impraerentium continuatur; ergo possumus sine causa Vespertinae Matutinas & Laudes recitare. Minor ostenditur moraliter. Primo, quia consuetudines contra leges mortales introducuntur ab hominibus tunc conscientiam, qui non sunt censendi semper habuisse causam rationabilem. Secundo: quia si haec consuetudo non sufficit, dubium est qualiter haec consuetudo sit inducta, & multi non imprudenter dubia interpretantur in fauorabilem, & benigniorem partem. Et ideo hanc sententiam tenet etiam Trullench in Decal. tom. 1. l. 1. c. 7. dub. 18. n. 8. vbi sic ait: Consuetudine approbatam, & permissa inducta est, vt Matutinum cum Laudibus recitari possit in Vespere praecedentis diei: qui vsus inductus est ob difficultatem recitandi illud in media nocte, quod erat proprium illius tempus, tum etiam quia anticipare melius est, ex hoc genere, quam postponere. Potest igitur Matutinum simul cum Laudibus quis recitare absque vilo peccato, circa tertiam, vel quartam horam post meridiem, &c. Sic ille, & post illum Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 6. dist. 15. quest. 24. quibus ego addo Escobar à Corro tract. de Horis Can. quest. 4. n. 12. vbi firmat, quod recitare Matutinum hora tertia, vel quarta quocumque enentu, & ab omni culpa vacare, & plus addit, nempe, Matutinum cum Laudibus, posse recitari hora secunda post meridiem, quod etiam, me citato, tenet Leandrus vbi supra q. 23. & me citato probabilem Garcias in Summa tract. 2. dist. 6. dub. 1. num. 2. & Machadus tom. 1. lib. 2. tract. 3. tract. 2. docum. 6. & Caramuel vbi supra cum Quintanaduens in Instrum. ordin. part. 5. §. 2. num. 17. Imò in tali casu, Escobar tenet, si inuenierit aliam iustam causam, & neque peccatum veniale extare: At plus addit Martinus de San Ioseph in Mont. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 11. de Oratione, num. 1. vbi me citato sic ait: La costumbre ha introducido, que se pueden dezir los matines, y laudes la tarde antes del dia, en que se deuen: todos conuenien en esto; pero desordenan en la hora; y unos afirman, que despues de las quatro de la tarde. Azor. loco cit. cap. 9. quest. 5. Palaus tract. 7. dist. 2. part. 4. num. 3. Otros lo aduertuntan a las tres de la tarde. Barbol. in collect. ad cap. 1. de celebrat. Missar. Henriquez lib. 9. cap. 24. num. 7. A mi me parece, que se puede rezar despues de los dos de la tarde, despues de hauer cumplido con todo el Officio del dia presente; porque aquella hora, que es la de Vesperas pertenece, al dia siguiente. Sic Diana part. 4. tractat. 4. resol. 9. citant Fabrum, & Molfesium Sanchez in conf. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 37. num. 4.